

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Vår ref.:

12/933- 8- PCG

Dato:

22.11.2012

Ombudets uttalelse

Det ble hevdet at A er blitt utsatt for diskriminering på grunn av etnisitet i forbindelse med søknad om familiegjenforening.

Likestillings- og diskrimineringsombudet kom frem til at Oslo politidistrikt ikke handlet i strid med diskrimineringsloven § 4 tredje ledd.

Likestillings- og diskrimineringsombudet kom imidlertid frem til at Oslo politidistrikt handlet i strid med diskrimineringsloven § 4 annet ledd da de ikke tillot A å levere familiegjenforeningssøknad per papirskjema samt betale kontant for søknaden.

Oslo politidistrikt opplyste senere at de hadde endret standpunkt i saken, og at A har fått anledning til å levere søknadsskjema på papir samt betale søknadsgebyret kontant ved innlevering av søknad. På bakgrunn av dette mener likestillings- og diskrimineringsombudet at det påklagede forholdet ikke lenger er i strid med diskrimineringsloven § 4.

Saksnummer: 12/933

Lovgrunnlag: Diskrimineringsloven § 4

Dato for uttalelse: 3. oktober 2012

Sakens bakgrunn

A ønsker å søke om familiegjenforening med sin mann, B. A og hennes mann er sigøynere.

Partenes syn på saken

A:

A forklarer i klage av 9. mai 2012 at hun og ektemannen er sigøynere, og ingen av dem kan lese eller skrive særlig godt. Som konsekvens av dette har de for eksempel ikke internett hjemme, og de ville uansett ikke kunne tilegne seg den informasjon som der foreligger. I tillegg har ingen i familien opprettet bankkontoer. Dette er utslag av deres levesett, og er med på å definere deres kultur og livsførsel.

I henvendelsen til ombudet, hevder advokatfirma C på vegne av A at den generelle regelen om nettbasert løsning ved søknad om familiegjenforening og krav om bankkort for å kunne søke gjennom nettløsningen, får uheldig utslag overfor sigøynere som folkegruppe. Flere kan ikke lese og skrive, og levesettet inkluderer ikke internett og bankkontoer.

Oslo politidistrikt:

Oslo politidistrikt opplyser at gjennom Utlendingsdirektoratets nettportal "Søknad på Nett" kan nesten alle søke om oppholdstillatelse, visum og statsborgerskap på Internett, og at per april 2012 benyttet ca. 95 % seg av denne løsningen. Oslo politidistrikt opplyser imidlertid at per juli 2012 er det fremdeles enkelte søkere som ikke har mulighet til å benytte seg av søknadsportalen på Internett, og at disse kan levere papirsøknad som tidligere og betale ved oppmøte hos utlendingsavsnittet. Det samme gjelder ifølge Oslo politidistrikt alle grupper søkere som ikke har bankkort og som av den grunn

Side 2 av 9

ikke har mulighet til å benytte seg av søknadsportalen. Oslo politidistrikt opplyser at de veileder søkere slik at alle får anledning til å levere søknader ved deres kontor. Det opplyses også om at de har mulighet til å ta imot kontant betaling for de gebyrbelagte søknadene.

Oslo politidistrikt erkjenner at A, da hun søkte om familiegjenforening med sin norske mann, fikk beskjed om at hun måtte benytte seg av den nettbaserte løsningen. Oslo politidistrikt har imidlertid opplyst i brev til ombudet av 2. august 2012 at politiet 7. juni 2012 endret standpunkt i saken, på bakgrunn av sakens innkomne opplysninger, og at A har anledning til å levere søknadsskjema på papir. A vil også kunne betale søknadsgebyret kontant ved innlevering av søknaden.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskrimineringsloven eller ikke, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 2.

Diskrimineringsloven

Diskrimineringsloven forbyr forskjellsbehandling på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion eller livssyn, jf. loven § 4 første ledd.

Med direkte diskriminering menes at en handling eller unnlattelse har som formål eller virkning at personer eller foretak på grunnlag som nevnt over blir behandlet dårligere enn andre blir, er blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon.

Med indirekte diskriminering menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som fører til at personer på grunn av forhold som nevnt over blir stilt særlig ufordelaktig sammenliknet med andre.

Forskjellsbehandling som er "nødvendig for å oppnå et saklig formål, og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles", jf. § 4 fjerde ledd, er tillatt.

Dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering, skal det legges til grunn at diskriminering har funnet sted, hvis ikke den som er ansvarlig for handlingen sannsynliggjør at det likevel ikke har skjedd diskriminering, jf. diskrimineringsloven § 10.

En påstand om diskriminering er ikke nok til at ombudet kan konkludere med at det er "grunn til å tro" at diskriminering er skjedd. Påstanden må støttes av andre opplysninger eller sakens omstendigheter for øvrig.

Ombudets vurdering

Ombudet skal ta stilling til to spørsmål.

For det første reiser klagen spørsmål om Oslo politidistrikt har retningslinjer om levering av søknad om familiegjengeforening som indirekte stiller personer i en særlig ufordelaktig stilling sammenliknet med andre. For det andre reiser klagen spørsmål om Oslo politidistrikt handlet i strid med forbudet mot

diskriminering i diskrimineringsloven § 4 på grunn etnisitet ved behandling av
As søknad om familiegjenforening.

Dersom ombudet finner at det er *grunn til å tro* at etnisitet har hatt betydning
for at A ikke fikk levere søknad om familiegjenforening, går bevisbyrden
over på Oslo politidistrikt. Oslo politidistrikt må da sannsynliggjøre at
diskriminering ikke har skjedd.

A har opplyst at hun som sigøyner ikke kan lese eller skrive, og at hun
heller ikke har bankkort. Dette er utslag av deres levesett, og er med på å
definere deres kultur og livsførsel.

Indirekte diskriminering

Et krav om å levere søknad gjennom en nettportal samt benytte bankkort for å
betale gebyr er i utgangspunktet nøytralt. Saken reiser således spørsmål om
indirekte diskriminering på grunn av etnisitet, da denne regelen/praksisen
rammer spesielt en gruppe mennesker, sigøynere.

Indirekte diskriminering defineres i diskrimineringsloven § 4 tredje ledd som
enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller
unnlattelse som fører til at personer på grunn av blant annet etnisitet blir stilt
særlig ufordelaktig sammenlignet med andre.

Ombudet legger til grunn at dersom Oslo politidistrikt sine bestemmelser og
praksis fører til at A som sigøyner ikke får levert søknad om
familiegjenforening, så stilles hun særlig ufordelaktig sammenlignet med andre

søkere i lovens forstand.

Oslo politidistrikt har opplyst at søkere som ikke har mulighet til å benytte seg av søknadsportalen på Internett vil kunne levere papirsøknad som tidligere og betale ved oppmøte hos utlendingsavsnittet. Det samme gjelder ifølge Oslo politidistrikt alle grupper søkere som ikke innehar bankkort og som av den grunn ikke har mulighet til å benytte seg av søknadsportalen. Oslo politidistrikt opplyser at de foretar timebestilling og veileder søkere slik at alle grupper får levert søknader ved deres kontor. Det opplyses også om at de har mulighet til å ta kontant betaling for de gebyrbelagte søknadene.

Ombudet finner på denne bakgrunn at det ikke foreligger grunn til å tro at Oslo politidistrikt sine bestemmelser og praksis er i strid med diskrimineringsloven § 4 tredje ledd.

Direkte diskriminering

Oslo politidistrikt har imidlertid erkjent at A, da hun søkte om familiegjenforening, ikke fikk tillatelse til å levere papirsøknad samt betale kontant ved sin søknad om familiegjenforening, men ble henvist til å søke gjennom nettportal samt betale ved bankkort. Dette til tross for at A hadde opplyst om at hun som sigøyner ikke kan lese eller skrive, og at verken hun eller øvrige familiemedlemmer har bankkonto eller nettbank.

Ombudet finner at saken således også reiser spørsmål om direkte diskriminering på grunn av etnisitet, da Oslo politidistrikt sin unnlattelse av å følge sine bestemmelser og praksis når det gjelder søknad om

familiegjenforening, har som virkning at A på grunn av sin etnisitet blir behandlet dårligere enn andre ville blitt i en tilsvarende situasjon, jf. diskrimineringsloven § 4 annet ledd.

Ombudet legger til grunn at dersom Oslo politidistrikt unnlattelse av å følge sine bestemmelser og praksis fører til at A som sigøyner ikke får levert søknad om familiegjenforening, så blir hun behandlet dårligere enn andre ville blitt i en tilsvarende situasjon i lovens forstand.

Ombudet bemerker at det ikke stilles noe krav om diskriminerende hensikt eller motiv. Det sentrale kriteriet for å vurdere om unnlattelsen er diskriminerende, eller ikke, må være hvilke resultater den har.

Oslo politidistrikt har som nevnt erkjent at A ikke fikk tillatelse til å levere papirsøknad samt betale kontant ved sin søknad om familiegjenforening, til tross for at A hadde opplyst om at hun som sigøyner ikke kan lese eller skrive, og at hun ikke har bankkonto eller nettbank.

På denne bakgrunn finner ombudet å kunne legge til grunn at Oslo politidistrikt handlet i strid med diskrimineringsloven § 4 annet ledd.

Ombudet kan ikke se at det foreligger opplysninger som tilsier at forskjellsbehandlingen likevel er tillatt etter diskrimineringslovens § 4 fjerde ledd. Det er derfor ikke grunnlag for å benytte seg av unntaksbestemmelsen i lovens § 4.

Ombudet har imidlertid merket seg at Oslo politidistrikt i ettertid, etter at saken ble klaget inn for ombudet, har endret standpunkt i saken. Oslo politidistrikt opplyser at de har åpnet for at A kan levere familiegjenforeningssøknad per papirskjema, samt foreta kontant betaling ved deres kontor. På bakgrunn av dette mener ombudet at det påklagede forholdet ikke lenger er i strid med diskrimineringsloven § 4.

Konklusjon

1. Likestillings- og diskrimineringsombudet har kommet frem til at Oslo politidistrikt sine bestemmelser og praksis om levering av søknad om familiegjenforening ikke er i strid med diskrimineringsloven § 4 tredje ledd.

2. Likestillings- og diskrimineringsombudet har kommet frem til at Oslo politidistrikt handlet i strid med diskrimineringsloven § 4 annet ledd da Oslo politidistrikt ikke tillot A å levere familiegjenforeningssøknad per papirskjema samt foreta kontant betaling av søknaden. Ombudet finner imidlertid at det påklagede forholdet ikke lenger er i strid med diskrimineringsloven, da A i ettertid er gitt tillatelse til å levere søknadsskjema på papir samt betale søknadsgebyret kontant ved innlevering av søknad.

Oslo, 03.10.2012

Sunniva Ørstavik

likestillings- og diskrimineringsombud